



Sant Fruitós de Bages és el quart municipi més poblat de la comarca del Bages. Té una població de **8.198 habitants**, segons dades del padró continu de 2011, els quals suposen un **4,4% del total de la comarca**. El terme municipal ocupa 22,2 km² (un 1,7% de la superfície bagenca) i la seva densitat de població és de 369,3 habitants per km².

Un dels trets més rellevants de l'economia santfruitosenca és que aquesta **genera un nombre de llocs de treball** al seu terme municipal que **serien més que suficients**, en principi, per a ocupar la **totalitat** de la seva força de treball potencial, en el cas *hipotètic* que tota ella estigués laboralment disponible (i que no hi hagués entrades de treballadors/es procedents d'altres municipis). Aquesta circumstància (que s'explica en gran part per la important presència de llocs de treball industrials al municipi, així com també per la seva ubicació geogràfica, contigua a una capital comarcal amb més de 75.000 habitants, com és Manresa), converteix Sant Fruitós en un municipi **poc o gens dependent** dels llocs de treball localitzats en altres municipis del seu entorn. En conseqüència, i almenys des d'un punt de vista purament quantitatiu, **no** es palesa la necessitat *objectiva* que es detecta en la majoria dels municipis de la província de **sortir a treballar fora** dels límits del terme. La qual cosa no vol dir –evidentment– que no es produixin moviments quotidians residència-treball, principalment amb els municipis de l'entorn immediat (Manresa, Santpedor, Sant Joan de Vilatorrada, Navarcles, etc).

S'ha de tenir en compte que no hi ha gaires municipis a la província que continguin el potencial per a ocupar tota la seva força de treball resident, i menys encara que excedeixin aquest potencial (de fet, l'any 2011 només 19 dels 311 municipis de la demarcació presenten una ràtio entre llocs de treball i població resident en edat laboral igual o superior a 1). Aquesta mena de municipis acostumen a ser, habitualment, termes amb molt poca població o bé altres que es caracteritzen per ser **centres d'alta concentració industrial** i que, per tant, són pols d'atracció de mà d'obra a nivell metropolità o comarcal. En aquest sentit, la situació de Sant Fruitós és més aviat **extraordinària** (en el context provincial), i cal atribuir-la a un cert caràcter d'"apèndix" industrial de l'economia manresana, compartit, en gran part, amb els municipis veïns de Castellsalí, Sant Salvador de Guardiola, Santpedor i Sant Vicenç de Castellet.

Pel que fa als aspectes **específicament demogràfics** que tenen incidència en la dinàmica del mercat laboral, cal destacar que la proporció de població econòmicament dependent

(infants, joves i gent gran) sobre el total de població en edat laboral a Sant Fruitós (45,3%) és inferior a la mitjana de la província i de la comarca, la qual cosa no indica pas un nivell de dependència demogràfica excessivament preocupant.

D'altra banda, el pes de la immigració extracomunitària sobre el total de la població del municipi (4,6%), és considerablement més baix que el que s'observa tant en el conjunt de la demarcació com al Bages. Fins i tot, podríem dir que és pràcticament **irrellevant**. Amb tot, i *evidentment*, no deixa de ser aconsellable plantejar polítiques específiques adreçades a **garantir la millor integració social possible** d'aquests treballadors i treballadores d'origen estranger, i de les seves famílies, en l'entorn santfruitosenc. Cal tenir present que, a nivell general, aquest col·lectiu de treballadors d'origen extracomunitari és **un dels més afectats** per la present situació de crisi, i que ha passat a engrossir les llistes de l'atur a **un ritme molt més accelerat** que no pas el registrat en el cas dels i les treballadores amb nacionalitat espanyola.

Per a tancar aquest apartat, cal assenyalar també que les dades referides a fluxos d'entrada i sortida de població en edat laboral al municipi semblen indicar una tendència vers la **descompensació a la baixa** de la força de treball disponible. Això és així perquè la ràtio entre el grup de població de 15 fins a 24 anys i el de 55 fins a 64 anys és inferior al 100%, que seria el valor que indicaria una tendència al reemplaçament o a la substitució dels que surten (aquells/es que es troben propers/es a l'edat de jubilació) pels que entren (aquells/es a punt d'incorporar-se, o recentment incorporats/des a la població potencialment activa). En concret, aquest valor per a Sant Fruitós de Bages és del 87,5%, el qual es troba, tanmateix, per sobre del que es registra al conjunt de la província i de la comarca.

No seria descartable, doncs, que es pogués arribar a donar en el futur una eventual situació d'insuficiència d'efectius laborals per causes demogràfiques. Tanmateix, i tenint en compte l'escenari actual de recessió econòmica i d'atur involuntari massiu, no sembla pas que aquesta situació sigui gaire probable a curt termini.

..... | **TEIXIT ECONÒMIC** |

La distribució sectorial dels llocs de treball localitzats al municipi ens indica una economia local amb un **predomini de les ocupacions del sector Serveis** (que representen el 58,8% del total), però amb **un pes també molt important de les vinculades a la Indústria**, les quals concentren més d'una tercera part del total (en concret, el 33,5%). De fet, el pes dels llocs de treball industrials dins del teixit econòmic santfruitosenc és clarament superior a la mitjana de la província i també –tot i que en menor mesura—al promig de la comarca. Aquesta

estructura ocupacional (que és relativament "atípica", en el context de la demarcació barcelonina, en la qual la major part dels municipis presenten un perfil més clarament terciaritzat), reflecteix el **caràcter industrial** de Sant Fruitós. Si bé aquest **no és tan pronunciat com el d'altres municipis** de la província, i de la mateixa comarca, en els quals les ocupacions industrials són majoritàries (per exemple, Avinyó, Santa Maria d'Oló, Castellgalí, Sant Feliu Sasserra, o Balsareny, entre d'altres), sí que és un tret destacable de l'estructura econòmica santfruitosenca. De fet, dels 35 municipis del Bages, Sant Fruitós és l'onzè pel que fa a percentatge de llocs de treball industrials. Dins del conjunt de la província, és el vuitanta-quatrè municipi (de 311) pel que fa a aquest concepte. Sant Fruitós presenta un pes de les ocupacions industrials similar al de municipis com Castellfollit de Riubregós, Sant Vicenç dels Horts, Sant Quirze del Vallès o la Granada.

D'altra banda, els llocs de treball vinculats al sector de la **Construcció** apleguen el 7,3% del total, un percentatge lleugerament superior al de la mitjana provincial, però que es troba per sota del promig del conjunt de la comarca. El pes del sector a Sant Fruitós se situa dins dels límits del que cal considerar *raonable*, sobretot si el comparem amb la sobredimensió que encara, i malgrat la contracció general del sector, presenta en altres municipis. Aquesta característica palesa **una relativa fortalesa** del municipi, sobre la qual és necessari cridar l'atenció, atès que si hi ha una lliçó **important** que cal aprendre de la present crisi econòmica és el risc que suposa per a les economies locals **una excessiva dependència** del sector de la construcció i, en concret de la promoció privada d'habitatge residencial.

En el cas de Sant Fruitós, però, i com hem dit, sembla que es pot afirmar que la seva economia no presenta l'**excessiva** dependència de la construcció que és característica en altres indrets. De totes maneres, no cal perdre de vista que al municipi hi ha una bossa no pas menyspreable d'aturats i aturades que procedeixen d'aquest sector: Fins a un 13,3% del total de les santfruitosenses i santfruitosencs desocupats, una proporció que és –tanmateix– inferior a la mitjana provincial. Amb tot, considerem que no deixa de ser aconsellable la implementació de mesures adreçades a la recol·locació i reorientació professional dels excedents de mà d'obra que s'estan generant a causa del reajustament del sector, per tal d'evitar que es cronifiquin **en forma d'atur estructural**. És altament improbable que la **Construcció torni a generar en el futur**, al conjunt del país, **el gran volum d'ocupació** que l'havia caracteritzat durant els anys previs a **l'esclat de la bombolla immobiliària**, i això fa necessari **reconduir** les carreres professionals de bona part de les persones que fins ara hi havien treballat.

El teixit econòmic santfruitosenc, com el del conjunt de la província, ha presentat durant el 2011 una tendència recessiva. Una primera dada a destacar és que Sant Fruitós registra

aquell any una taxa d'afectació d'**Expedients de Regulació d'Ocupació** de l'1%. Aquesta és reduïda, i es troba per sota de les mitjanes provincial i comarcal. D'altra banda, la quantitat d'empreses domiciliades al municipi **ha davallat**, tot registrant una taxa de variació interanual (2010-2011) negativa, del -1,7%, la qual és similar a les mitjanes de la província i de la comarca. Tal com veurem en el proper apartat, aquest **procés de redimensió a la baixa** del teixit empresarial santfruitosenc té com a correlat **una caiguda del nombre de llocs de treball** localitzats al municipi, i també un increment en el nombre de santfruitosencs i santfruitosenques en situació de desocupació.

Finalment, cal assenyalar que el teixit econòmic santfruitosenc **es caracteritza per una gens menyspreable presència de grans empreses**, amb plantilles de més de 250 treballadors i treballadores. En concret, al voltant d'un 35% dels seus assalariats i assalariades treballen en empreses que tenen aquesta característica, la qual cosa explica també que la ràtio d'assalariats/des per centre de cotització a Sant Fruitós sigui superior a les mitjanes provincial i comarcal. De fet, Sant Fruitós és, d'entre els 311 municipis de la província, el divuitè amb major proporció d'assalariats i assalariades treballant en grans empreses, i el quart de la comarca, només superat, pel que fa a aquest particular, per Sant Joan de Vilatorrada, Súria i Avinyó.

..... | **OCUPACIÓ I ATUR** |

Una primera característica a destacar a Sant Fruitós de Bages, en termes de mercat laboral, és que entre 2010 i 2011 –com ja hem dit– ha perdut llocs de treball, a un ritme superior, a més, al que es registra al conjunt de la demarcació i de la comarca. La taxa de variació de l'afiliació a la Seguretat social al municipi ha estat d'un -4,1% (que es tradueix en la pèrdua de 295 llocs de treball, en mitjana anual). Aquesta davallada **s'ha concentrat especialment a la Construcció** (que ha disminuït fins a un -10,7%), però ha afectat també, tot i que en menor mesura, els altres grans sectors. El mercat laboral santfruitosenc es caracteritza, doncs, per una situació de **contracció de la demanda** i de mancança objectiva de llocs de treball.

Una altra característica a destacar del mercat laboral a Sant Fruitós és el seu **alt nivell de temporalitat contractual**, atès que el 87,8% dels contractes que es van registrar l'any 2011 tenien aquest caràcter temporal. Òbviament, l'alta temporalitat no és un tret distintiu santfruitosenc, sinó que és comuna a la resta de municipis de la província. Tanmateix, s'ha de destacar que aquesta és un xic inferior a Sant Fruitós que en l'agregat de la demarcació barcelonina, i es troba també al municipi per sota de la del conjunt del Bages.

D'altra banda, s'ha de fer notar que l'estructura ocupacional santfruitosenca es destaca pel fet que els **treballadors/es autònoms/es** hi tenen un pes relativament petit. De fet, només 10,8% de la gent que treballava al terme municipal l'any 2011 eren autoocupats/des, **la majoria en activitats de Serveis**. El pes dels autònoms/es a Sant Fruitós és inferior al que s'observa al conjunt de la província i de la comarca. Tanmateix, considerem que no deixa de ser recomanable la implementació de mesures adreçades a donar suport a aquest col·lectiu de treballadors i treballadores autònomes, les quals estan patint de forma especial les dificultats derivades de la crisi.

La mitjana anual d'aturats i aturades registrades a Sant Fruitós el 2011 va ser de 683 persones, i la xifra de persones desocupades amb la qual va tancar l'any, el mes de desembre, va ser de 703. L'any 2010 s'havia tancat amb 657 aturats i aturades, i l'any 2009 amb 632. L'evolució a l'alça, doncs, continua. La **taxa d'atur mitjana** a Sant Fruitós se situava l'any 2011 en el 15,4%, un nivell similar a la mitjana provincial, i unes dècimes inferior a la del conjunt del Bages. Hem de fer notar, per a situar millor la dada anterior, que el Bages, amb un nivell d'atur relatiu del 16%, presentava aquell any la quarta taxa més alta d'entre les 11 comarques que integren la demarcació barcelonina. I la de Sant Fruitós era **la tretzena taxa més alta dels 35 municipis d'aquesta comarca**, és a dir, es trobava en la franja intermèdia dins d'un hipotètic rànquing de l'atur bagenc, juntament amb municipis com Marganell, Artés, Sant Salvador de Guardiola o Callús.

L'evolució de l'atur santfruitosenc al llarg de l'any mostra força alt-i-baixos, sense que s'aprecii, però, una pauta clara d'estacionalitat. El **perfil de l'atur** santfruitosenc l'any 2011 es caracteritzava pels següents trets:

- Presentava una concentració important de desocupats/des de llarga i molt llarga durada (el 58,3% del total), superior a la que es registrava en el conjunt de la província, però inferior al promig de la comarca. Fins a un 19,3% dels aturats i aturades santfruitosenques porten més de 24 mesos sense una feina remunerada.
- Mostrava una certa **afectació diferencial de gènere**, tot concentrant les dones el 54,8% d'aquest. Aquesta distribució **contrastava** amb la que es pot observar en altres municipis de la província, en els quals els homes conformen ja el grup més nombrós (a causa del fet que la crisi ha afectat molt especialment els sectors més masculinitzats, com la *Construcció* i algunes branques industrials). Aquesta distribució fa palès una situació d'un **cert desavantatge estructural de les dones** en aquest municipi, que ni tant sols es "corregeix" conjunturalment en situacions econòmiques extraordinàries, com l'actual.

- Presentava una estructura per edats força similar a la del conjunt de la província, i també de la comarca, sense gaires trets distintius
- Tot i que afectava majoritàriament persones procedents del sector Serveis, el sector que presentava **una proporció més clarament superior** a la mitjana provincial era la **Indústria**, que en concentrava prop d'una quarta part (en concret, un 23,5%).
- Dins dels i les aturades procedents del sector Serveis, cal destacar una important concentració de persones que havien treballat en el **Comerç a l'engròs i al detall; reparació de vehicles de motor i motocicletes** (14,2% de l'atur santfruitosenc), i les **Activitats administratives i serveis auxiliars** (14%). També cal assenyalar, d'altra banda, l'alt percentatge d'aturats/des procedents de les **Indústries manufactureres** (21,7%) i de la **Construcció** (13,3%).
- En general, l'atur santfruitosenc presentava una estructura en la qual els segments **menys qualificats**, en termes d'acreditacions formals del sistema educatiu, tenien **un xic més de pes** que en el conjunt de la província.
- Quan s'observa el **perfil professional** de la població desocupada a Sant Fruitós es constata el predomini dels següents perfils professionals: **Ocupacions elementals** (33,5% de l'atur municipal), **Treballadors de serveis de restauració, personals i venedors** (17,1%), i **Artesans, treballadors de les indústries i la construcció** (13,3%).

..... | CONCLUSIONS |

El fet de tenir un nivell relatiu d'atur només unes dècimes superior al del conjunt de la província (i de la comarca) situa Sant Fruitós de Bages en una situació que, sense ser tampoc òptima, **és millor --en termes comparatius-- que la que presenten altres municipis de la demarcació**. Sobretot, si tenim en compte que hi ha municipis que presenten taxes properes al 25% (i de gairebé el 20% al mateix Bages, com seria el cas de Sant Vicenç de Castellet). Ara bé, la **tendència recent al creixement de la desocupació** ens porta a aconsellar la intensificació de les activitats d'assessorament, orientació i provisió d'informació que es duen a terme des del Servei Local d'Ocupació, tot focalitzant-les en els col·lectius suara assenyalats. Tanmateix, s'ha de tenir present que mentre continuï la situació general de **recessió econòmica** i d'**estancament de la demanda** de força de treball, aquestes activitats tindran un caràcter **principalment paliatiu**, i la seva eficàcia per a reinserir laboralment de forma immediata una gran proporció d'aquestes persones pot ser **limitada**.

Cal tenir molt en compte que l'eventual retorn als nivells d'ocupació i d'atur previs a la crisi **s'albira llarg i complex**, més encara després d'haver constatat l'estroncament de la fase inicial de reactivació i el retorn de l'economia catalana i espanyola a variacions del PIB negatives.

Considerem que la superació de la crisi requereix –i no ens referim ara només a Sant Fruitós de Bages, si no al conjunt de la província i de Catalunya—d'un procés de **readaptació d'un teixit econòmic i d'un model de creixement** que es trobava ancorat en unes bases de competitivitat febles, poc sòlides. Un procés que, evidentment, no es fa d'un dia per l'altre, i molt menys quan s'ha d'operar en **unes condicions tan adverses i incertes** com les actuals.

És per això que creiem que el focus d'atenció principal hauria de ser el de posar les bases per a una futura reactivació que pugui ser duradora i sostenible, per a que l'economia local **estigui en condicions de generar nous llocs de treball** (i llocs de treball de nou tipus), que substituïxin aquells que han estat destruïts i s'han perdut per sempre a causa de la crisi. La concreció d'aquesta recomanació a escala local **hauria d'emergir, òbviament, de la concertació** entre l'Ajuntament de Sant Fruitós de Bages i la resta d'agents que actuen en l'àmbit de la promoció econòmica i el foment de l'ocupació al municipi.

Una àrea d'actuació possible que ens permetem suggerir dins d'aquesta línia podria ser la de promoure l'eventual implantació a Sant Fruitós –en la mesura en què la disponibilitat de sòl ho permeti– de branques industrials noves, que puguin servir per a **diversificar i reforçar el teixit ja existent**. També és altament recomanable donar suport al canvi tecnològic, organitzatiu i de model de negoci a les activitats industrials i de serveis ja arrelades al territori, sobretot aquelles amb problemes de competitivitat que puguin posar en perill la seva continuïtat futura. Una altra àrea practicable és la de la promoció del turisme vinculat als **actius històrico-culturals i paisatgístics** del municipi. Aquest és un tipus d'activitat que pot contribuir a dinamitzar el comerç i els serveis a Sant Fruitós.

D'altra banda, el baix nivell de qualificació d'una part important de l'atur a Sant Fruitós fa necessari aprofitar el moment present per a realitzar actuacions orientades a garantir la **capacitació** d'aquestes persones, per tal de dotar-les de les competències i les habilitats necessàries per a treballar, no en qualsevol feina, sinó en sectors i ocupacions **amb potencial de futur**. Això últim és especialment indicat pels aturats i aturades procedents de la *Indústria*, els quals, com hem vist, tenen un pes important al municipi; i també per a aquells que han estat expulsats de la *Construcció*, per les raons exposades abans, en el segon apartat.